

E. Cobbaert
O&I: 2019-2020

Heb je een kleuter? Breng hem naar school!

Kleuterparticipatie het doet er toe...

Odisee
DE CO-HOGESCHOOL

Zoals de titel al reeds laat vermoeden willen we het hebben over kleuters mb kleuterparticipatie.

Onze school kampt al jaren met een grote leerachterstand. Vaak wordt deze leerachterstand door ouders pas serieus genomen in de lager school. Toch geven leerkrachten aan dat kinderen gelijkaardige symptomen vertonen in het kleuteronderwijs en de leerresultaten aansluiten bij hun beeld van het kind.

Wordt het dan niet eens stilaan tijd om het leerproces van een kleuter niet als vrijblijvend te aanschouwen, maar te bekijken als een extra informatiebron bij het latere leren van het kind.....

Zo zien wij op onze school dat leerlingen die minder goed scoren in het lager onderwijs, reeds vaak afwezig zijn in het kleuteronderwijs. Kan dit een inpakt hebben op het latere leren? **JA!!! Kleuterparticipatie of het gebrek** hier aan speelt zeker een rol bij het latere leren. In dit artikel bekijken we dan ook de oorzaken in verband met de afwezigheden van onze kleuters en hoe we hier tegemoet aan kunnen komen met als doel de leerresultaten te bevorderen.

Kleuterparticipatie: elke dag telt!

Hoe kan dit gekaderd worden binnen de bredere beleidscontext?

- Kleuteronderwijs is in Vlaanderen **niet verplicht**. Vanaf het schooljaar 2020-2021 is je 5-jarige kleuter wel leerplichtig. Je kleuter leert in de klas **sociale vaardigheden**, raakt er vertrouwd met **taal** en met **praktische vaardigheden**. De kleuterjuf of -meester **bereidt** je kind **voor op het lager onderwijs**.

Uit onderzoek van het Departement Onderwijs en Vorming (2016) blijkt dat in totaal 3291 of **amper 1,4% van alle kleuters niet is ingeschreven**.

Naast inschrijving heeft het Departement Onderwijs en Vorming ook onderzocht hoeveel kleuters “onvoldoende” aanwezig zijn. In 2015 waren 2.5% van alle 5-jarigen, 3.3% van alle 4-jarigen en 5.7% van alle 3-jarigen minder vaak aanwezig dan deze norm. 31.6% van de niet-Belgische 3jarigen en 36.3% van de niet-EU 3-jarigen waren in 2015 onvoldoende aanwezig, ten opzichte van 3.6% van de Belgische 3-jarigen.

Wat betreft de leerlingenmerken zijn er vooral **meer afwezigheden bij kleuters** die thuis hoofdzakelijk een andere taal spreken dan Nederlands en bij kinderen wiens moeder een opleidingsniveau heeft dat lager is dan een diploma of getuigschrift van het hoger secundair onderwijs (Departement Onderwijs en Vorming, 2016). **Origine, thuistaal en opleidingsniveau van de moeder** zijn uiteraard elkaar overlappende kenmerken.

Wat zegt literatuur hier over?

Deelname aan het **kleuteronderwijs kan een positieve invloed op de cognitieve, sociale en emotionele ontwikkeling** van jonge kinderen hebben, evenals op hun verdere schoolloopbaan (Lazzari & Vandenbroeck, 2012). De EPPSE (Effectieve Pré-School, Primary and Secondary Education Project) studie toont aan dat opvang en onderwijs voor jonge kinderen van hoge kwaliteit positieve effecten heeft die zichtbaar blijven tot in het secundair onderwijs (Sammons et al., 2012).

Sommige onderzoeken die de effecten van opvang en onderwijs voor jonge kinderen nagaan, besluiten dat de **positieve effecten het grootst zijn voor kansarme kinderen** omdat hun vooruitgang inzake cognitieve ontwikkeling groter zou zijn dan bij ‘gemiddelde’ kinderen (Brilli, Del Boca, & Pronzato, 2011; Felfe & Lalive, 2018).

Jong geleerd, is oud gedaan! Leer jong!?

Context van onze school

Onze school bevindt zich aan een sociaal arme wijk aan de rand van Anderlecht, waar grote gezinnen een meerderheid vormen. Men spreekt hier toch al vlug van minimaal 4 kinderen en meer.

Binnen de gezinssituatie is het vooral de moeder die instaat voor de zorg en begeleiding van de kinderen. De meeste moeders zijn huismoeders **en 41,7% van hen hebben een laag opleidingsniveau**. Voor **89,6% is de thuistaal** Frans of een andere taal behalve Nederlands. Daarnaast komt **64,6% in aanmerking voor een schooltoelage**. (Vlaanderen is 2onderwijs en vorming: databundel, zie bijlage 1). 72% van onze kinderen heeft een ses-statuuat.

Wij werken volgens een klassiek jarenpatroon en hebben 48 kleuters in onze school. De onthaal/eerste kleuterklas maakt hier een uitzondering op. Beide jaren werden samengevoegd in het belang van 2,5 jarigen nl ondersteuning van de 3 jarige(n) die het klassensysteem reeds kennen. Daarnaast maakt co-teaching stilaan zijn opmars om niveaugericht te kunnen werken.

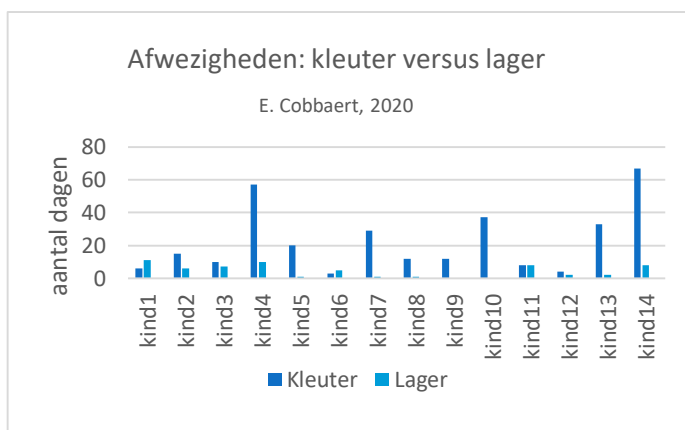
Er worden reeds wemomenten gegeven, waardoor ouders en instappende kleuters bij inschrijving de klas en de juf beter kunnen leren kennen. Daarnaast is er ook ouder van de dag voor alle kleuters op onze school. Op deze dag kunnen ouders deelnemen aan het klasgebeuren. Dit heeft als doel het klasbeeld/werking te verduidelijken. Het oudercafé werd ook nieuw leven ingeblazen. Hier kunnen ouders hun verhalen delen, maar ook hun noden aangeven. Dit wordt ondersteunt door de zorgcoördinatoren en de directie.

Probleemverkenning

Uit onderzoek van het departement onderwijs en vorming (2016, Onderzoek naar kleuterparticipatie, Departement onderwijs en vorming) geeft men aan dat een onregelmatige aanwezigheid in de kleuterschool effect heeft op de latere schoolloopbaan. Een tendens die ons niet vreemd is.

Zo nam ik een studiegroep van 14 kinderen en onderzocht hierbij op basis van de klasregisters hun afwezigheden op school. Wij merkten dat in onze school **kleuters vaak afwezig** zijn op woensdag en aan het begin en het einde van het schooljaar (bijlage 1). Men spreekt hier al vlug over een vierde van de klas die op zeer regelmatige basis afwezig is. Het gaat dan om **1/3 van de schooltijd**.

Als we **dezelfde groep vergeleken** met hun afwezigheden in **het lager onderwijs** ligt dit een stuk lager.

Zo zien we dat de helft van de **leerlingen als kleuter 3 tot 8 keer vaker** afwezig was. De oorzaak hiervan kunnen we terugkoppelen naar het beeld die ouders hebben van onderwijs. Zo wordt het kleuteronderwijs nog steeds gezien als spelen en het lager onderwijs als presteren. Dit zorgt er voor dat kleuters vaak onvoorbereid aan hun schoolcarrière beginnen en vaker afwezig zijn tijdens hun kleutertijd.

Een mooi voorbeeld hiervan deed zich voor bij de conversatietafel van het oudercafé. Hier legde ik in functie van mijn onderzoek enkele vragen voor aan de ouders (zie bijlage 3). Op mijn vraag hoe zij hun kinderen voorbereiden kreeg ik het volgende antwoord:

“Ik ga naar de shopping en koop nieuwe kleren”

“ Ik laat ze thuis want ze zijn toch nog zo klein”

In dit onderzoek stel ik mij dan ook de vraag:

“ Wat zijn de oorzaken in verband met de afwezigheden van onze kleuters en hoe kunnen we hier tegemoet aan komen met als doel de leerresultaten te bevorderen.”

Onze aanpak

- Interview directie, overlegmomenten, briefing.

Het onderzoek kwam er in samenspraak met de directie en werd verder opgevolgd en verdiept. Concreet wil dit zeggen dat onze directie en ik rond de tafel zaten om te brainstormen ivm mogelijke onderzoeken, bekijken van de mogelijkheden en hinderpalen die een onderzoek met zich teweeg brengt. Daarnaast werd ik begeleid door onze pedagogische directie, die samen met mij het onderzoek kritisch benaderde. We maakten hierbij gebruik van overlegmomenten en briefings. Hiermee zorgden we ervoor dicht bij onze onderzoeksvraag te blijven en het doel niet uit het oog te verliezen.

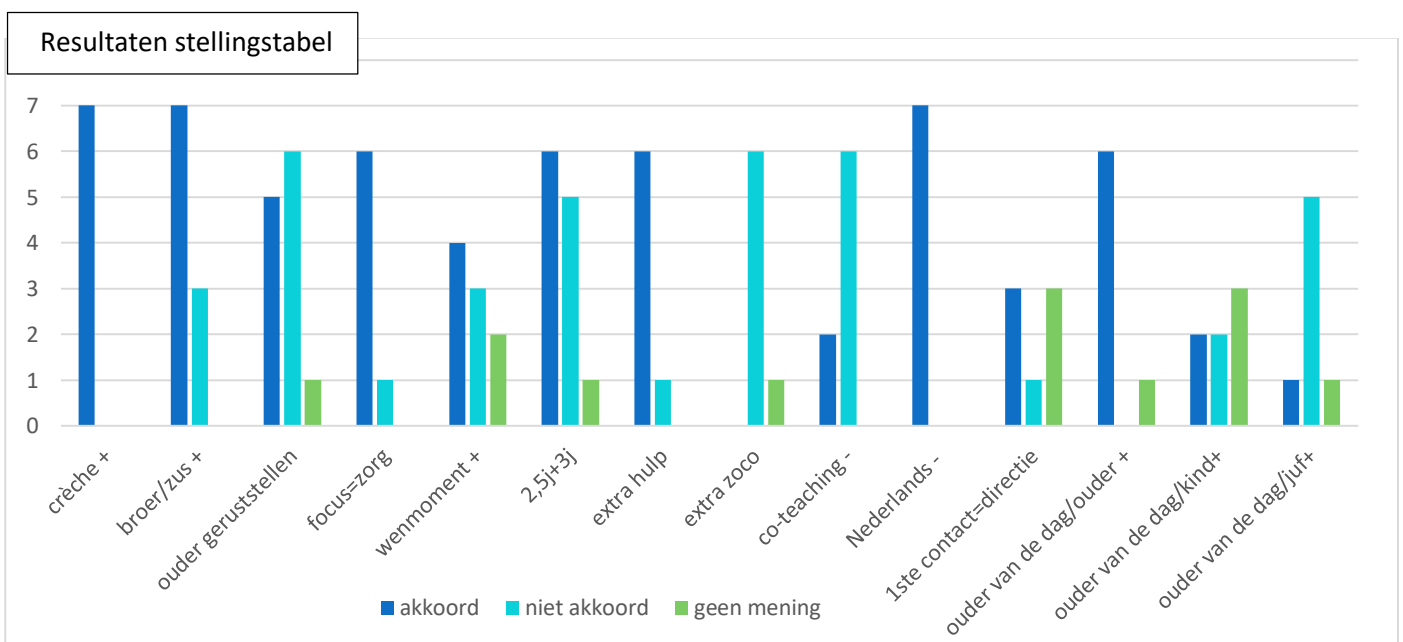
- Verzamelen data

Aan de hand van de klasregisters werd gekeken of leerlingen al dan niet vaak afwezig zijn tijdens hun kleutertijd en of er een verschil is met hun lagere schooltijd. Hierbij deed ik beroep op het secretariaat van onze school. De klasregisters werden van verschillende jaren opgevraagd. Ik turfde de afwezigheden van 14 kinderen en lijstte deze op per maand en per dag (zie bijlage 1). Dit bevestigde ons vermoeden nl het gebrek aan kleuterparticipatie. (zie probleemverkenning)

- Stellingstabel

Onze kleuterleidsters kregen een tabel (zie bijlage 2) met een aantal stellingen op. Deze stellingen zijn gebaseerd op verschillende niveaus die kunnen bijdragen ivm de afwezigheid van kleuters nl voorgeschiedenis, schoolbeleid, klasbeleid, ouderbetrokkenheid.... De bedoeling was om elk vakje persoonlijk in te kleuren: rood-niet akkoord, oranje-deels akkoord, groen-akkoord.

Deze tabel heeft als functie om een beginsituatie te schetsen voor de personeelsvergadering.

E. Cobbaert, 2020

+ = meerwaarde - = obstakel/gebrek aan

Als we de bovenstaande tabel bekijken, zien we dat leerkrachten aangegeven dat er een gebrek is aan pré-teaching zoals zindelijkheid, zelfstandigheid, Nederlandse taal... Dit zorgt er voor dat leerkrachten meer nood hebben aan extra ondersteuning.

- Verdiepingsgesprekken tijdens de personeelsvergadering (leerkrachten) en oudercafé (ouders)

Het doel van deze gesprekken is leerkrachten en ouders bewust stil te laten staan bij de noden die kinderen, ouders en leerkrachten hebben om zo de afwezigheden te kunnen kaderen en eventueel terug te schroeven. Hierbij komen volgende onderwerpen aan bod: pre-teaching, klas/schoolwerking, ouderparticipatie, het kind.

➤ Personeelsvergadering leerkrachten

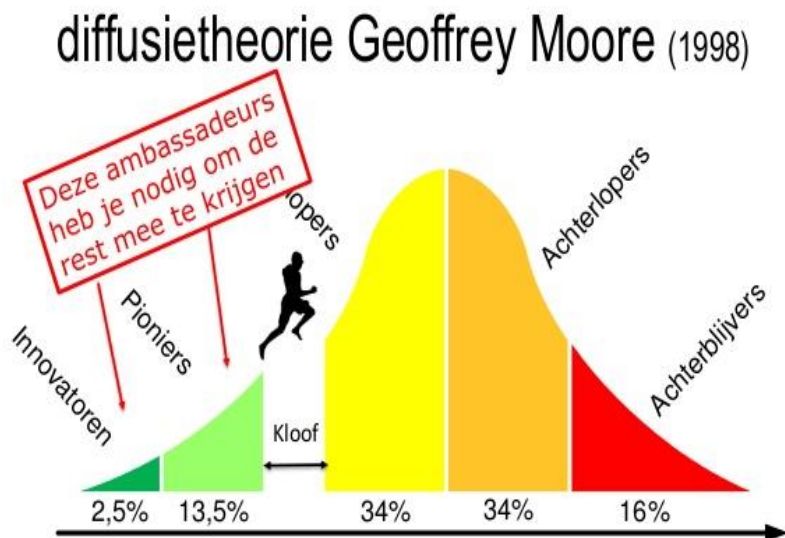
Leerkrachten werden op de hoogte gebracht van de resultaten uit de klasregisters en de stellingstabel.

Dit was het uitgangspunt om over te gaan naar verdiepingsgesprekken. (zie bijlage 3)

Iedere groep boog zich over 1 bepaald onderwerp: : pre-teaching, klas/schoolwerking, ouderparticipatie, het kind.

Daarna werden de resultaten (zie bijlage 4) aangebracht op de infomuur in de leraarskamer en kon dit verder worden aangevuld.

Wat de groepssamenstelling betreft, heb ik mij gebaseerd op de diffusietheorie van Geoffrey Moore.

Groepssamenstelling:

Ik koos er voor om de groepen zelf samen te stellen. Het doel hiervan is de groepskenmerken bewust in te zetten bv sterke karakters samen zetten, zodat één ieder gehoord wordt binnen zijn groep. Hierbij wordt dus ieders verantwoordelijkheidszin aangesproken om de problematiek te herkennen en te verbeteren. Daarnaast hoopte ik om mensen voor zichzelf te laten nadenken en door het in contact te komen met anderen een nieuwe dynamiek op te wekken.

➤ Conversatietafels oudercafé

Tijdens het oudercafé worden ouders vaak in 2 groepen verdeeld. Onderwerpen die ze aangegeven hebben, kunnen hier besproken worden. Dit heeft plaats in conversatietafels. Dit wordt ondersteunt door de zorgcoördinatoren en de directie.

Het onderzoek en het opzet hiervan werd op voorhand door de zorgcoördinator gecommuniceerd naar ouders toe. Ouders waren vrij om deel te nemen aan de gesprekken en eventueel deelnemers toe te voegen, een boodschap door te geven in naam van iemand anders.

Tijdens de conversatietafels komen dezelfde onderwerpen als op de personeelsvergadering van het team aan bod: pre-teaching, klas/schoolwerking, ouderparticipatie, het kind. Ik zorgde er voor dat ik de vragen ook in het Frans had voor de ouders en werd begeleid door mijn directie bij het vertalen. (zie bijlage 5)

- Infomuur leraarskamer, nieuwsbrief

Aan de hand van deze 2 items werden leerkrachten op de hoogte gehouden, kansen gecreëerd om leerkrachten verder te bevragen, mogelijkheden gegeven aan leerkrachten om hun mening te geven of deze aan te vullen. Mee te zoeken naar oplossingen...

In de leraarskamer werd een bord vrijgehouden om bv de onderzoeksvraag op te hangen, foto's van onze instappers (2,5j), resultaten van bevragingen tijdens de personeelsvergaderingen/oudercafé, quotes....

In eerste instantie was dan ook het doel om leerkrachten te **informer**, een beeld te schetsen: waar gaat het onderzoek over, over wie gaat dit, op wie heeft dit een invloed, ...

Dit had als doel mensen te informeren, maar ook om **mee na te denken**. Na te denken over hoe wij kleuterparticipatie zien. Hoe ziet het team dit? Hoe zien ouders dit? Hoe ziet de school dit? Maar ook mee te denken over hoe wij deze participatie kunnen laten toenemen.

Daarnaast had ik ook een item in de nieuwsbrief. Dit is een wekelijks brief. Deze brief wordt geschreven door onze directie en houdt ons op de hoogte van veranderingen, nieuwtjes (zie bijlage 6).

Deze 2 items gaven het onderzoek zichtbaarheid en zorgde ervoor dat het onderzoek meer beleefd werd door het voltallige team. Dit zorgde ervoor dat **de betrokkenheid, alsook de gedragenheid** vergrootte en de kans om middelen te zoeken om de kleuterparticipatie te verbeteren verhoogt. Hierbij hield ik de fasen van betrokkenheid nauw in het oog.

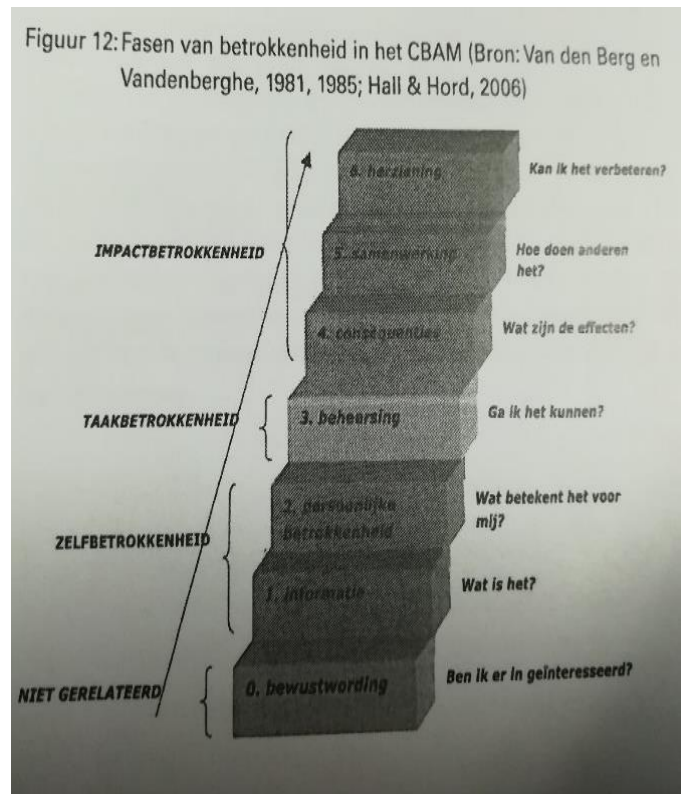
Doordat tijd vaak strikt gelimiteerd werd op personeelsvergaderingen en deze vergadering ook maar 1 keer in de maand werden georganiseerd zorgde deze aanvulling ervoor dat het onderzoek meer tijd en ruimte kreeg. Wat opnieuw bijdroeg tot meer diepgang.

- Interview crèche

De crèche bevindt zich in de directe omgeving van de school en grenst aan onze speelplaats. Toch zijn er weinig tot geen peuters die vanuit de crèche aansluiten bij onze school.

In dit gesprek kwam naar voor dat kinderen worden voorbereid op de overstap van peuter naar kleuter. Dit uit zich in praktische vaardigheden zoals zindelijkheidstraining, zelfstandig eten... Daarnaast wordt er ook aandacht besteed aan een rijke leeromgeving waarbij er een gevarieerd aanbod van materialen is en er de mogelijkheid is om te experimenteren dit in interactie met anderen (sociale vaardigheden) bv creamateriaal, puzzelen, tuin en speeltuigen ...

Resultaten

Na het brainstormen met ouders, leerkrachten, directies gaf het onderzoek aan dat kleuters vaak onvoorbereid aan hun schoolcarrière beginnen. Reeds voor een kleuter een voet op de schoolbodem gezet heeft, kan men spreken van een leerachterstand. Men spreekt hier dan van een gebrek aan préscholing wat leidt tot afwezigheid.

Zo merken we dat de cognitieve, sociale en emotionele ontwikkeling eerder beperkt zijn. Alhoewel kinderen vaak opgroeien in grote gezinnen waar kinderen van elkaar kunnen leren, worden ze vaak klein gehouden, bemoederd. Vormen van zelfredzaamheid en zelfstandigheid, nadenken over hun eigen handelen... zijn niet gekend. Deze zorgende factor is **cultuurgebonden (T. Pels)**, maar hierdoor lopen kleuters vaak verloren in grote groep en vertonen driftbuien of apathisch gedrag. Er is een **kloof tussen zorg en leren**.

Daarnaast zien wij dat PISA-resultaten het volgende bevestigen: op Frankrijk en Luxemburg na, wordt het schoolsucces van kinderen nergens zo sterk voorspeld door **de sociaal economische achtergrond** van de kinderen als in België (Danhier & Jacobs, 2017).

In onze school zien wij dat het aanbieden van een **rijke leeromgeving thuis beperkt** is. Wij hebben het dan over uitdagende materialen, manieren om te experimenteren, creatief aanbod, talig aanbod... . Vooral het talige aspect blijft ondanks vele inspanningen een struikelblok voor leerkrachten. Zo krijgen ouders bij inschrijving een taaloverlevingskit. Hierin kan je basiswoordenschat terugvinden in verschillende talen. Daarnaast maken leerkrachten gebruik van pictogrammen, beeldend materiaal... om de taal te ondersteunen. Indien mogelijk te vertalen naar de thuistaal....

Kinderen hebben liefdevolle opvoeders nodig, die hen ruimte geven om te spelen en hen begeleiden in het verwerven van kennis, vaardigheden en taal. Ze hebben andere kinderen nodig om spelenderwijs plezier te maken en de wereld te verkennen. (Singer & de Haan, 2013, p. 16). Doordat 41,7% (zie bijlage1) **een laag opleidingsniveau** hebben geven zij hieraan vaak een andere invulling.

Dit leidt er toe dat ouders **een incorrect beeld hebben van onderwijs**. Alhoewel de school reeds acties onderneemt om hier aan tegemoet te komen door bv ouder van de dag, wenmomenten.... Blijkt dit onvoldoende en niet haalbaar voor alle partijen. Wat werkt en wat niet? Wat kunnen we behouden, aanpassen of vernieuwen.

Deze kenmerken overlappen elkaar voortdurend en gaan hand in hand samen. Hieronder geven we aan hoe we als school tegemoet proberen te komen en waar we tegen aanstoten.

Meerwaarde

- Infomoment september
- Wenmomenten
- Ouder van de dag
- Klas: 2,5j+3j
- Gedifferentieerd klasaanbod
- Kleuterdagboek
- Taaloverlevingskit
- Tolk /Pictogram
- Oog voor cultuur/traditie

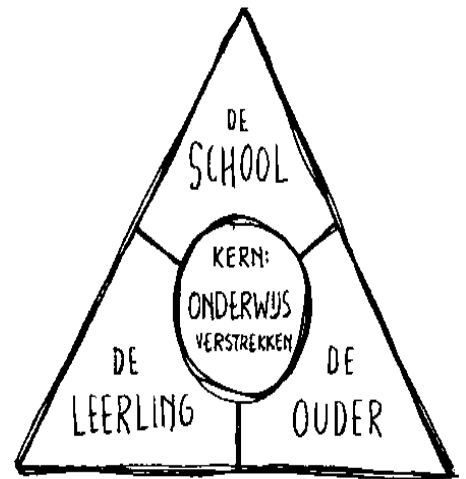

Obstakels

- Kloof tussen leerkrachten en ouders
- Losse acties
- Acties zijn niet allemaal gedragen door de leerkrachten
- Préscholing begint aan de start van de instapdatum

Conclusie

Zoals je merkt is kleuterparticipatie niet enkel een taak van de school, maar ook van ouders. Goed onderwijs beperkt zich niet enkel tot de klaspraktijk. De **betrokkenheid van ouders** als partners van de school draagt bij tot **een betere ontwikkeling van het kind**. Niet alleen kunnen het helpende handen zijn op onze school, maar geven ze ons **een inkijk op het zijn van hun kind**. Wat draagt ertoe bij of kinderen al dan wel of niet naar school komen? Daarnaast **verhoogt** het ook **de gedragenheid** van het pedagogisch project van de school. Goede communicatie tussen onze ouders en de school draagt eveneens bij tot helderheid, **gezamenlijke doelen** Wat willen we voor onze kinderen, wat is er belangrijk en hoe kunnen we daar toe bijdragen? Partnerschap in het belang van het kind, het versterken **van elkaar**.

We hopen dan ook door ouders mee in te zetten, te betrekken bij de school hun een beter schoolbeeld mee te geven en kinderen beter voor te bereiden op hun instapmoment in het schoolgebeuren. Het sleutelwoord hier is **ouderbetrokkenheid**.

Ouderbetrokkenheid is echter een heel ruim begrip. Het gaat van 'betrokken zijn bij het onderwijs en de ontwikkeling van het eigen kind' tot 'participatie aan schoolactiviteiten en schoolbeleid'. Deze laatste invulling overstijgt het niveau van het eigen kind. Hiermee sluit ik aan bij de visie van het VCOV, de Vlaamse confederatie voor ouders en ouderverenigingen.

Een woordje meer uitleg over het VCOV

Wie zijn ze?

De VCOV, Vlaamse Confederatie van ouders en ouderverenigingen, is de ouderkoepel van het vrij onderwijs. De VCOV vertegenwoordigt alle ouders en ouderverenigingen van de scholen van het Katholiek onderwijs in Vlaanderen. Ouderparticipatie en ouderbetrokkenheid staan centraal in de werking van de VCOV. Dat blijkt ook uit de opdrachten die in de beheersovereenkomst met de overheid zijn overeengekomen.

Wat is hun missie?

De VCOV is de Christelijk geïnspireerde belangenbehartiger van ouders, ouderverenigingen en kinderen in het vrij onderwijs in Vlaanderen.

De VCOV wil een goed leef- en leerklimaat ondersteunen voor al onze kinderen en jongeren tijdens het levenslange leerproces. We doen dit vanuit een christelijke inspiratie, op het kruispunt van school/ouders/ kinderen. We zijn beleidsuitvoerders voor Onderwijs, belangenbehartigers van ouders en kinderen en we creëren een ontmoetingsforum voor leden. Dit gebeurt door gevormde en gemotiveerde medewerkers en vrijwilligers op een gezonde financiële basis.

Ook onze school bevindt zich onder de koepel van het vrij onderwijs en is geïnspireerd op de opvoedingsstijl van de Annuntiaten nl "Het gezag van het hart doet wonderen".

Actief ouderschap: “Samen de schouders er onder!”

Ouderbetrokkenheid hoe begin je hier aan?

We merken dat heel wat acties uit het verleden of in onze huidige situatie vaak éénzijdig werken. Zo ervaren leerkrachten ouder van de dag als een last, terwijl ouders dit als een meerwaarde ervaren. Door met alle betrokken partijen rond de tafel te gaan zitten, hopen we acties op poten te zetten die door alle partijen gedragen worden.

Er bestaan verschillende modellen om deze verscheidenheid aan ouderbetrokkenheid weer te geven. Hieronder stel ik **het participatiehuis** voor, een model dat de VCOV en de andere ouderkoepels samen ontwikkelden. In het participatiehuis zijn de verschillende niveaus van ouderbetrokkenheid terug te vinden: op de horizontale as van ‘mee leven’ tot ‘mee bepalen’; op de verticale as van ‘in relatie tot het eigen kind’ tot ‘in relatie tot de ruimere schoolcontext’. Door verschillende niveaus te combineren, kom je tot een rooster met allerlei types activiteiten.

In dit huis kan je alle vormen van participatie van je school gaan plaatsen. Aan het fundament van het huis kan je zien dat vertrouwen de basis is voor ouderbetrokkenheid. Ouderbetrokkenheid zal dan alleen kunnen evolueren als de ouders en de school dit vertrouwen in elkaar voelen en zichtbaar maken. In het participatiehuis is er geen sprake van hiërarchie: alle kamers zijn even waardevol. Het participatiehuis wordt gebruikt als kijkwijzer om de ouderbetrokkenheid op school in beeld te brengen. Het helpt het om de bestaande initiatieven te plaatsen en ook aandacht aan mogelijke werkpunten. (zie bijlage 7)

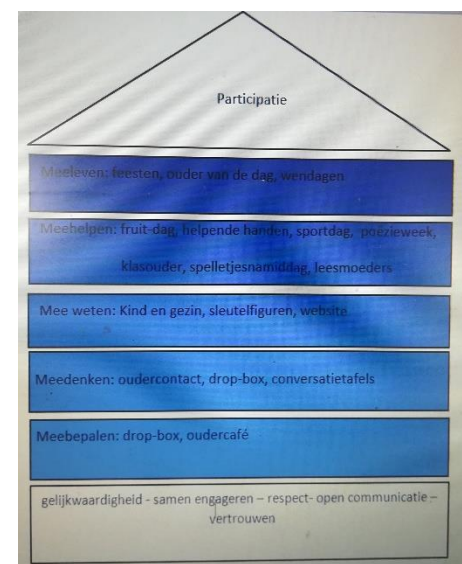
Wat kunnen we hier uit leren en hoe gaan we nu verder?

Eenzijds leren we hieruit dat ouderbetrokkenheid opnemen niet eenvoudig is en de nodige organisatie vereist is. Daarnaast leren we dat ouderbetrokkenheid inzet vraagt van alle partijen en het fundamenteel is dit in samenspraak te doen met alle betrokken partijen. Het doel is dan ook een **beter contact** tussen ouder en leerkracht te hebben. Dit zal er voor zorgen dat **leerkrachten meer zicht/info** heeft ivm de **thuisituatie** en de **ouders** zullen het **schoolbeeld beter** leren kennen en begrijpen. Zo willen we het kind centraal zetten en de **ontwikkeling** van het kind **maximaliseren**. Dit zal gekoppeld worden aan een visie waar volgende bouwstenen centraal: gelijkwaardigheid partners, samen engageren, wederzijds respect, open communicatie, vertrouwen. Vanuit deze visie zullen acties vernieuwd worden en vernieuwd.

Hoe pakken we dit aan in de praktijk?

Na het onderzoek was het tijd om de theorie in de praktijk om te zetten. Het geluk stond deels aan mijn zijde... Na het oprichten van nieuwe expertisegroepen binnen onze school, gaven leerkrachten aan dat ouderbetrokkenheid een belangrijk item was. Zo kwam dan ook de expertisegroep ouderbetrokkenheid tot stand. Als medelid van de expertisegroep bracht ik het participatiehuis aan binnen de groep. Dit leek een brug te ver en vroeg een andere aanpak.

Ik nam me voor als kritische vriend op te stellen en het participatiehuis en de visie ervan in mijn achterhoofd te houden nl oog te hebben voor zowel de horizontale als verticale as die gedragen wordt door leerkrachten en ouders. Daarnaast nam ik ook de info mee uit de verdiepingsgespreken met ouders en leerkrachten om tegemoet te komen aan de noden van alle partijen. Dit zorgde voor een eerste versie. (zie bijlage 7 en 8) Deze versie wordt momenteel voorgelegd aan het personeel en ouders. Het doel is om hier een tijdslijn aan te verbinden en in september concreet aan de slag te gaan.

Bibliografie

Boeken en literatuur

Janssen, F. (2003). *Startblokken van basisontwikkeling*. Van Gorcum.

Oers, B. v. (1992). *Visies op onderwijs aan jonge kinderen*. Van Gorcum.

Peleman, B. (2019). *De overgang van de kleuterschool voor kinderen uit gezinnen in armoede*. Steunpunt diversiteit en leren.

Pels, T. (1991). *Marokkaanse kleuters en hun culturele kapitaal*. Swets en Zeitlinger.

Rijn, A. B. (2010). Werken aan ouderbetrokkenheid op school. *Welwijs*.

vorming, D. o. (2016). *Onderzoek naar kleuterparticipatie*. Departement onderwijs en vorming.

Website

<http://www.ouderbetrokkenheid.be/>

<https://www.vcov.be/ouderparticipatie/ouderbetrokkenheid-alsbasis>

https://pure.uva.nl/ws/files/2066500/33929_orRixsen_1_.pdf

<https://www.go-ouders.be/het-participatiehuis>

<https://psychogoed.nl/10-oefeningen-vergroten-zelfvertrouwen-kind/>

[file:///C:/Users/Els1/Downloads/1398_201639205_PBA-SW_scriptie%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Els1/Downloads/1398_201639205_PBA-SW_scriptie%20(1).pdf)

<https://www.kdg.be/pedagogie-van-het-jonge-kind-flextraject>

<https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/kleuterparticipatie>

https://www.boompsychologie.nl/media/3/24_ijzendoorn_bakermans-kranenburg_-_gehechtheid_en_trauma.pdf

<https://www.studeersnel.nl/nl/document/rijksuniversiteit-groningen/gezinspedagogiek/samenvattingen/samenvatting-van-het-boek-opvoeding-over-de-grens/38504/view>

<https://www.klasse.be/reeks/ouderbetrokkenheid/>

<https://www.klasse.be/84038/scholen-slim-organiseren-8-dingen-die-je-zeker-moeten-weten/>

<https://www.klasse.be/182500/kleuterparticipatie-7-haalbare-ingrepen/>

<https://www.onderwijsinspectie.be/sites/default/files/atoms/files/200424%20RAPPORT%20BELRONDE%20GBAO.pdf>

<https://www.vlor.be/adviezen/advies-over-het-eindrapport-en-het-actieplan-kleuterparticipatie>

Bijlage

Bijlage 1:

Databundel leerlingenkenmerken

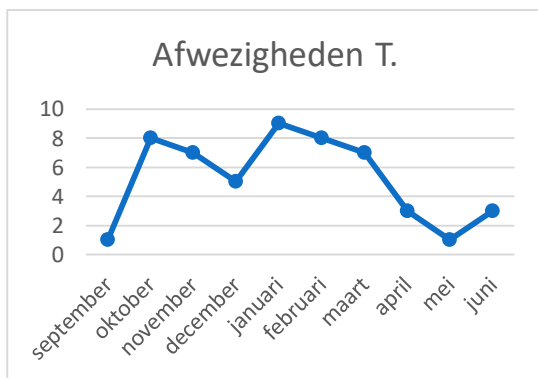
		Aantal leerlingen	Gemiddelde OKI	Aantal leerlingen dat aantikt op gezinstaal	% aantickers gezinstaal	Aantal leerlingen dat aantikt op opleidingsniveau moeder	% aantickers opleidingsniveau moeder	Aantal leerlingen dat aantikt op buurt	% aantickers buurt	Aantal leerlingen dat aantikt op schooltoelage	% aantickers schooltoelage
Kleuter	Mijn vestigingsplaats	48	2,90	43	89,6%	20	41,7%	45	93,8%	31	64,6%
	Gemeente Anderlecht	1.832	2,57	1.458	79,6%	748	40,8%	1.702	92,9%	794	43,3%
	Scholengemeenschap	520	2,62	414	79,6%	213	41,0%	488	93,8%	247	47,5%
Lager	Mijn vestigingsplaats	77	2,99	63	81,8%	37	48,1%	75	97,4%	55	71,4%
	Gemeente Anderlecht	2.645	2,67	2.003	75,7%	1.199	45,3%	2.406	91,0%	1.444	54,6%
	Scholengemeenschap	747	2,72	594	79,5%	320	42,8%	699	93,6%	421	56,4%

Smartschool Regina Assumpta

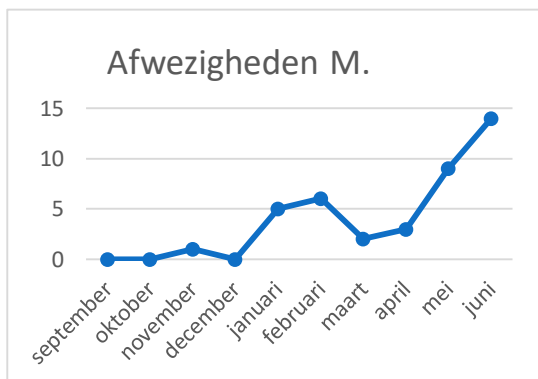
Data klasregisters

	sep	okt	nov	dec	jan	feb	ma	apr	mei	jun	Tot
Maandag	2				3	1		1	1	3	11
Dinsdag	2					1		1	1	1	6
Woensdag	2	1	1		1	1	2		2	2	12
Donderdag	2						1		1	1	5
Vrijdag	2		1							1	3
Totaal	10	1	2	0	4	3	3	2	5	8	

	sep	okt	nov	dec	jan	feb	ma	apr	mei	jun	Tot
Maandag		1	1		1	1	1				5
Dinsdag		3	1		2	2	1				9
Woensdag	1	2	3	3	3	1	2	2	1	3	21
Donderdag		2	1	1	1	1	1	1			8
Vrijdag		1	1	1	1	3	2				9
Totaal	1	9	7	5	8	8	7	3	1	3	

	sep	okt	nov	dec	jan	feb	ma	apr	mei	jun	Tot
Maandag					1	1			3	2	7
Dinsdag			1		1	2		1	1	2	8
Woensdag					1	1	2	2	2	2	10
Donderdag					1	1			1	4	7
Vrijdag					1	1			1	4	7
Totaal	0	0	1	0	5	6	2	3	8	14	

Bijlage 2:

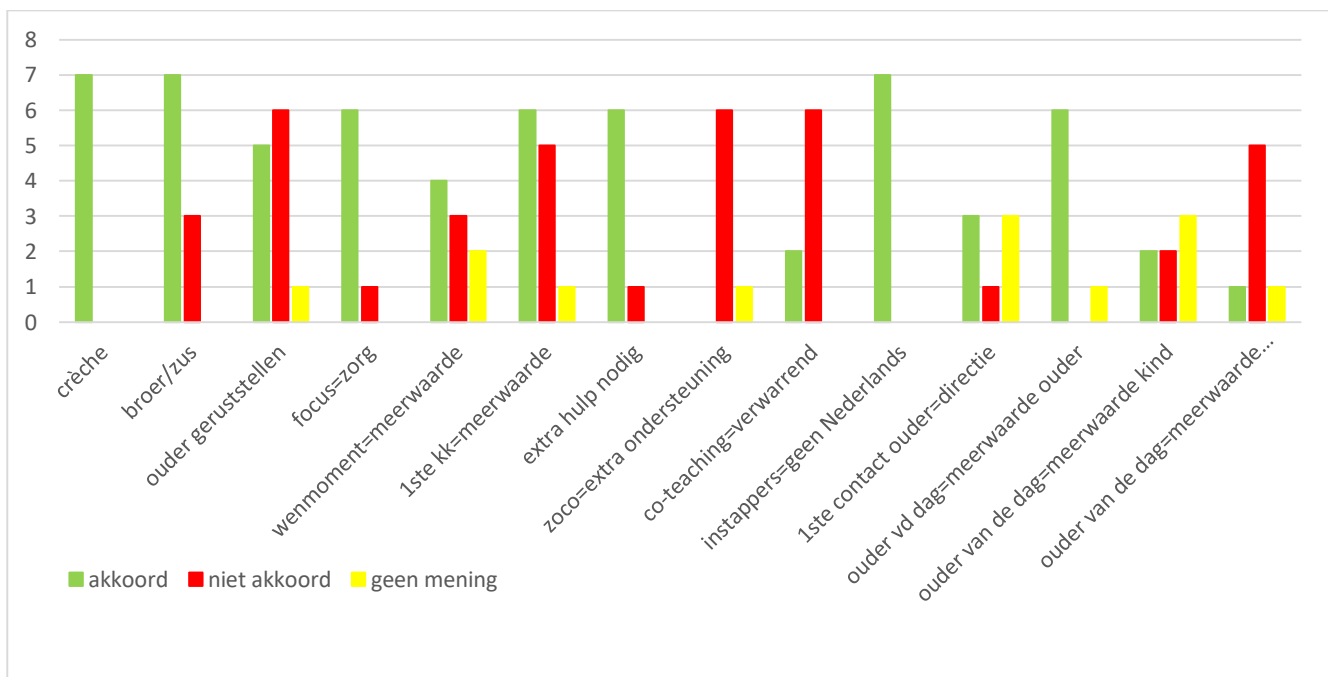
Stellingentabel

Deze tabel heeft als functie om een beginsituatie te schetsen voor de personeelsvergadering.

Deze stellingen zijn gebaseerd op verschillende niveaus die kunnen bijdragen ivm de afwezigheid van kleuters nl voorgeschiedenis, schoolbeleid, klasbeleid, ouderbetrokkenheid....

Kinderen die van de crèche komen maken de overgang naar de kleuterschool gemakkelijker	Broers/zussen kunnen instappers geruststellen.	Mijn taak als leerkracht is ouders in eerste instantie gerust te stellen.	De focus bij instapmomenten ligt vnl op de zorg bij 2.5j.
Wenmomenten hebben een meerwaarde.	De eerste kleuterklaskinderen zijn een meerwaarde voor de onthaalklas	Extra hulp is noodzakelijk bij instapdatums.	Onze zorgcoördinator Zorgt voor extra ondersteuning bij instappers
Co-teaching is verwarrend voor instappers	De meerderheid van onze instappers verstaan geen Nederlands.	Het eerste contact van ouders op onze school is met de directie	Ouder van de dag is een meerwaarde voor ouders, de leerlingen en de leerkracht.

Resultaten stellingentabel

Verdiepingsgesprekken tijdens de personeelsvergadering en oudercafé

Groep 1 - Préscholing

Wat verstaan jullie onder préscholing? Welke vaardigheden verwachten jullie van een kind alvorens zij naar school komen? Is dit beeld(verwachtingen) voor ouders duidelijk, realistisch? Waarom wel, waarom niet? Hoe ervaren jullie de wenmomenten? Zijn er naast de wenmomenten activiteiten die kunnen bijdragen om ouders voor te bereiden op de eerste schooldag bv oudercafé ervaren ouders laten vertellen. Op welke manier informeren we ouders nu en hoe kan het anders? (schoolniveau/klasniveau) Zijn er externe instanties die hierbij hulp kunnen bieden?

Groep 2 - Ouderparticipatie

Welke zorgen geven ouders aan bij de eerste schooldag van hun kind? Is dit anders bij ouders die reeds schoolgaande kinderen hebben? Hoe komt dit? Zie je verschillen in aanpak? Welke informele(8u30)/formele momenten zijn er reeds aanwezig ter voorbereiding op het eerste contact met ouders, kinderen, de klas, de juf? In welke mate zijn deze anders? Op welke manier is de ouder een meerwaarde voor de instapper? Denk je dat betrokkenheid van ouders kan bijdragen bij de aanwezigheid van hun kind op school? Hoe zou jij dat aanpakken? Bv middageten

Groep 3: Klaswerking

Hoe verloopt de klaswerking bij een instapmoment? Is deze anders en in welke mate? Is er nood aan extra ondersteuning bij instapmomenten? Waarom? Welke ondersteuning wens je dan?

Groep 4 - Kind

Welke gedrag typeert bij instappers? Gedragsverandering die plaats vinden? Kan je dit verdelen in categorieën? Vertonen instappers dezelfde interesses of is dit zeer gevarieerd? Zie je patronen terugkomen? Wordt de klasinrichting aangepast (snoezelruimte, slaapbedje) bij de komst van instappers? Hoe zit het met tutjes, knuffels...? In welke mate draagt de taal bij het zich thuis voelen, zijn de instappers overwegend anderstalig of kunnen ze zich al uitdrukken in het Nederlands. Hoe pak je dit aan op klasniveau. Welke momenten zijn moeilijk voor de instappers gedurende de dag?

Groep 5 - Schoolniveau

Wat is de taak van de zoco bij het leggen van het eerste contact met ouders, kinderen? Welk beleid bestaat er op school ivm instappers? In welke mate draagt de ondersteuner bij instapmoment? Is dit eerder uniform of sporadisch?

Resultaten pv

Ouders van instappers uitnodigen op september om het algemene deel bij te wonen (directie)

Uitnodigen van kind en gezin ivm zindelijkheid

Aanwezigheid van de zoco, turnleerkracht ... bij het eerste contact met ouders, zodat alle ouders de verschillende betrokken partijen kent bv bij het infomoment

Betrokkenheid van de ouders is vaak gefocust op het eigen kind en niet op de klas als groep

Juf wenst meer ondersteuning bij het instapmoment. Zo kan de juf zich focussen op 2,5-jarigen en kan de ondersteuner zich focussen op 3-jarigen. Deze laatste profiteren vaak van de vernieuwde situatie

Wenmoment/infomoment voor instappers centraliseren bv groepen alle instappers van oktober t/m december en van januari t/m juni

Wenmoment tijdens turnuur

Bemoederen komt vaak terug en is belemmerend

Organiseren van info avond ivm schoolrijpheid: hoe, wat voor welke leeftijd,

Extra ondersteuning bij het instapmoment zorgt voor een rustiger en veiliger klasklimaat

2,5j: verlatingsangst, overgeven, huilen, agressie...

Interesse van 2,5j en 3j zijn verschillend

Afscheid nemen door ouders verloopt moeizaam

Tutjes en knuffels in de boekentas behalve indien het kind het moeilijk heeft

Lichamelijk contact draagt bij tot een veilig klasklimaat

Juf gebruikt de taal van het kind, symbolen of gebaren om zich verstaanbaar te maken,

klas is voorzien op de specifieke noden van het kind: Bewegingshoek, toilet in de klas

Ouders verwachten in eerste instantie een goede verzorging van hun kind zoals eten, toilet, welbevinden...

Tussentijdse momenten zijn vaak moeilijk: Speeltijden, afscheid mama, jassen aandoen...

Kinderen zijn niet zelfstandig genoeg

Kinderen kunnen zich moeilijk verstaanbaar maken, hebben andere waarden, andere cultuur

3-jarigen zijn een meerwaarde voor de instappers, helpen naar zelfstandigheid toe.

Resultaten
pv

Resultaten
pv

Resultaten conversatietafels oudercafé

Kleuterschool spelen, voorbereiding naar het eerste leerjaar, Ouders hebben weinig zicht op hoe een dag concreet verloopt,

Jammer dat kinderen die bv rond april beginnen in september terug naar een andere klas moeten, Liever **onthaalklas en eerste kleuterklas bij dezelfde juf**

Herkennen het probleem van de taal, bij inschrijving een **woordenlijst** ondersteunt met een tekening meegeven voor de meest **courante woorden**,

Klasactiviteiten bv tentoonstelling in de **maandkalender** zetten, **Reminders** aan de poort hangen ...

Sommige ouders vinden het moeilijk om de juf te spreken, voor andere ouders is er voldoende tijd, De kleuterleidster heeft het vaak heel druk, ouders begrijpen dit, er zijn veel kinderen,

Ouders willen het vroegere **kleuterdagboek opnieuw invoeren**. Losse briefjes raken vaak verloren, bij het dagboek kunnen ze **terugblikken** + dient ook als een vorm van voor later,

Ouders geven aan dat het niet vanzelfsprekend is als er **verschillende kinderen instappen**, dit **vertraagt** soms het proces van gewenning bij hun eigen kind,

We merken vaak dat kleuters afwezig zijn op woensdag, wat zou hier de reden voor kunnen zijn? **Ziekte, moe, te klein, ander juf (4/5)**

Ouders geven aan dat er te weinig **leerkrachten op de speelplaats staan**

Ouders geven aan dat de school vroeger **meer een familie was**, Er werd meer samen gedaan, iedereen kende iedereen,

Ouders willen graag **aanwezig** zijn bij de **verjaardag** van hun kind

Ouders worden voldoende **geïnformeerd** naar de eerste schooldag toe

Aanbieden van **siësta (15')** indien nodig maar geen slaapkuurtje,

Resultaten oudercafé

Ouders geven aan dat de jongste kleuters de kans moeten krijgen om tijdens de speeltijd te plassen,

Ouders willen meer betrokken worden bij **festiviteiten**: Sint, Kerstmis...

Ouders komen graag naar **ouder van de dag**

Passend einde voorzien voor het einde van het schooljaar, **Mogelijkheid om de juf van het volgend schooljaar te zien, de klas te bezoeken**,

Ouders zijn voldoende geïnformeerd **wendag** is een meerwaarde, Ouders willen wel opnieuw een **website** waar ze de school en hun kind, klas, school kunnen volgen,

Ouders zouden het leuk vinden Als er **activiteiten** worden georganiseerd met de verschillende kleuterklassen, **broers en zussen** samen bv Vieren van moederdag, vaderdag...

Voorbeelden nieuwsbrief

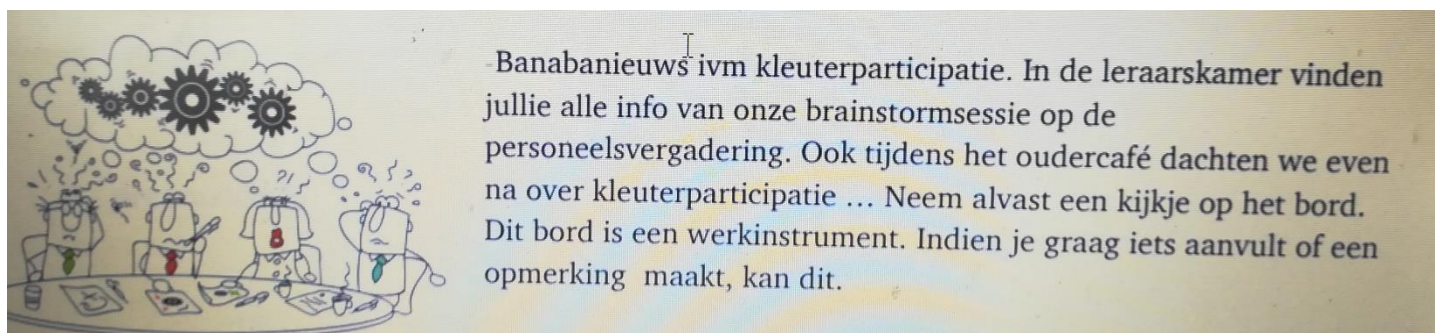
Zoals jullie weten, zit ik in mijn laatste jaar banaba schoolontwikkeling en voer ik dit jaar een onderzoek op onze school nl oorzaken onderzoeken ivm afwezigheden van jonge kleuters. Graag hou ik jullie dan ook op de hoogte.

Om het onderzoek te onderbouwen bekeek ik de klasregisters en lijstte ik deze op voor verschillende jaren. Hieruit blijkt dat er inderdaad een patroon naar afwezigheid te vinden is.

Daarnaast vulde alle betrokken partijen van de eerste kleuterklas een stellingentabel in die kunnen bijdragen tot het vinden van mogelijke oorzaken.

Benieuwd naar de resultaten? Neem alvast een kijkje op het bord in de leraarskamer.

Els

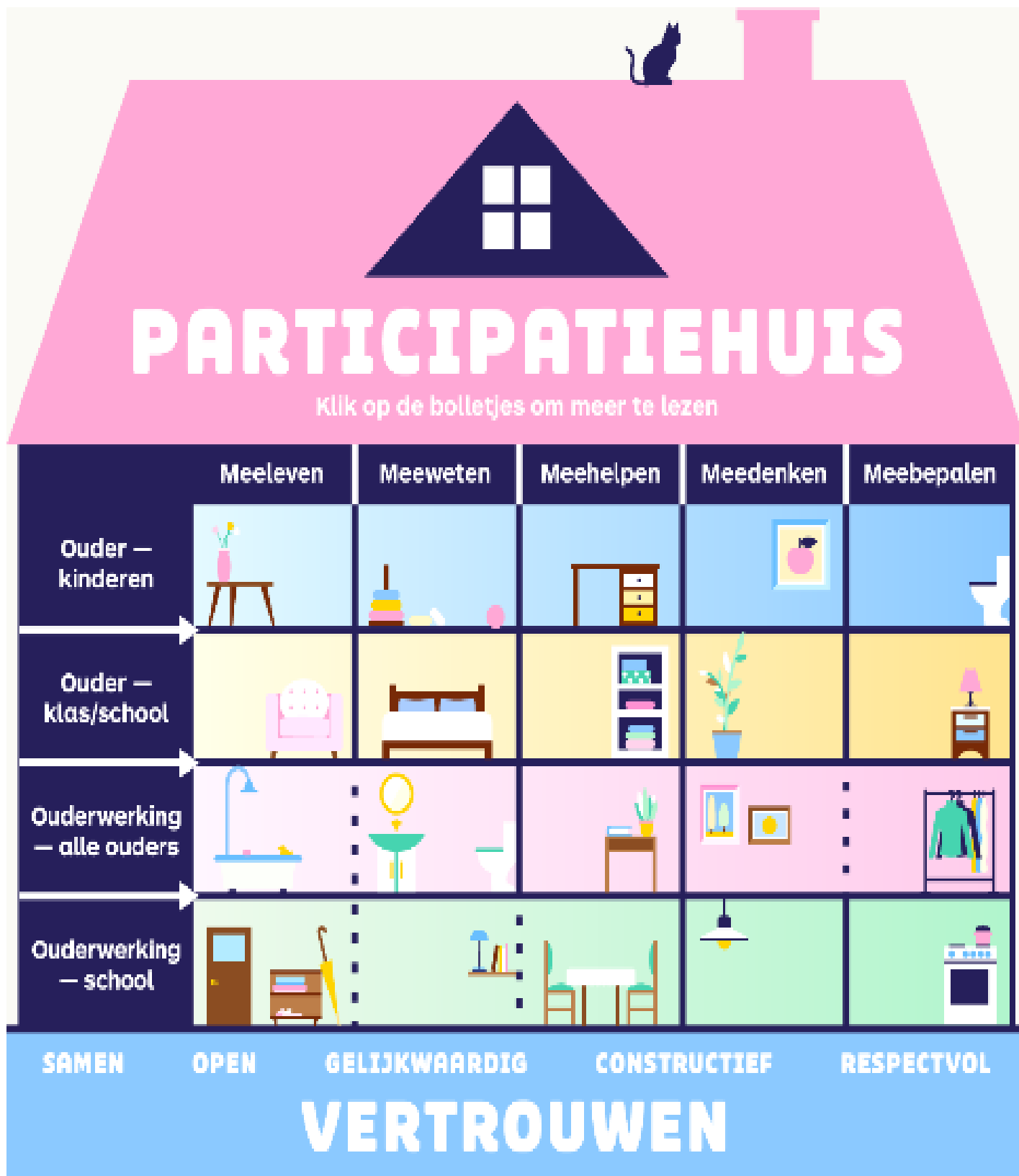

Banabanieuws:

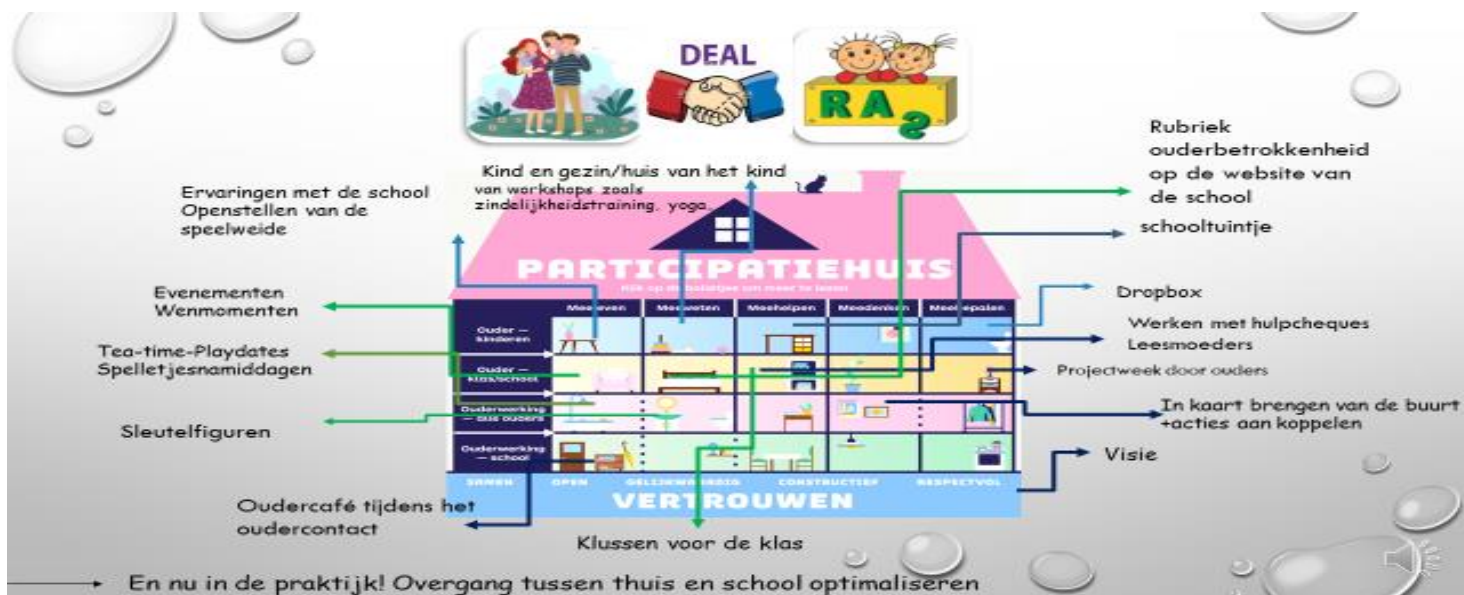
Op maandag 9/3 vinden jullie een voorlopig resultaat ivm de afwezigheden van kleuters op onze school terug. Hiervoor zat ik met heel wat partijen rond de tafel nl secretariaat, directie, kleuterleidsters, ouders samen. Waarvoor dank.

Er werden al heel wat ideetjes naar voor geschoven. Toch wil ik hier het volledige team bij betrekken. Vandaar ook mijn vraag om het infoblad verder aan te vullen. Graag had ik dit teruggekregen op 16/3.

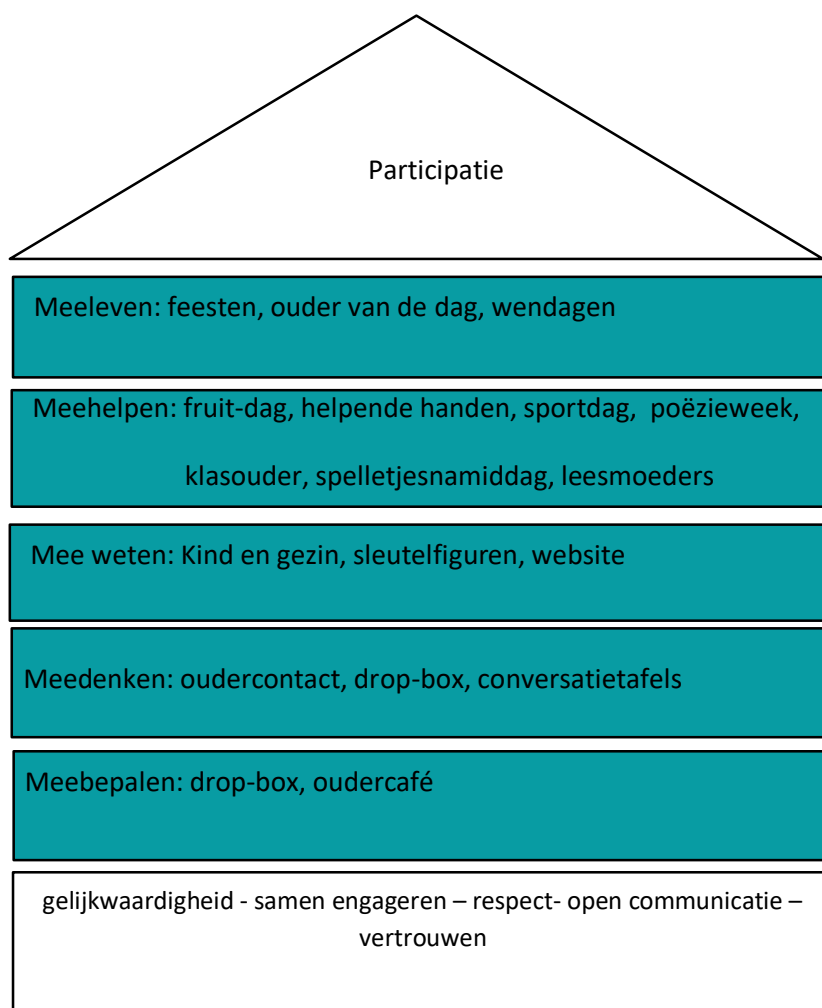

Voorlopige resultaten participatiehuis

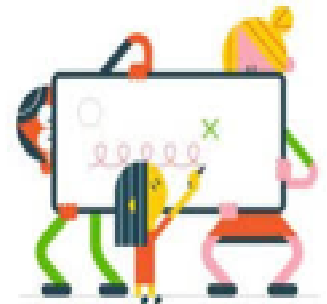
Participatiehuis op maat van onze school – Expertisegroep ouderbetrokkenheid

Van theorie naar praktijk – Expertisegroep ouderbetrokkenheid

Moon-bord: bevragen team

Expertisegroep ouderbetrokkenheid

WAAROM?

Om een **beter contact** tussen ouder en leerkracht te hebben. Dit zal er voor zorgen dat **leerkrachten meer zicht/info heeft** i.v.m. de **thuisituatie** en de **ouders zullen het schoolbeeld beter leren kennen en begrijpen**. Zo willen we het **kind centraal zetten** en de **ontwikkeling van het kind maximaliseren**.

HOE?

In onze visie naar ouderparticipatie staan volgende bouwstenen centraal:

- gelijkwaardigheid partners
- samen engageren
- wederzijds respect
- open communicatie
- vertrouwen

ACTIES:

Korte termijn

- 1.woensdag vrijdag - samen met de ouders fruit snijden
- 2.feesten: carnaval, ontbijt, einde schooljaar..
- 3.sportdag kleuters bv begeleiden van het springkasteel...
- 4.poeziëweek/jeugdboekenweek
- 5.conversatie tafels op vraag van de ouders
- 6.ouder van de dag/wendagen
- 7.oudercontact

Lange termijn

- 1.lesmoeders
- 2.klasouder als aanspreekpunt
- 3.educatieve spelletjesnamiddag
- 4.activiteiten door ouders bv door aanspreekpersonen of het oudercafé
- 5.helpende handen bv onderhouden van de tuin
- 6.rubriek op de website vd school(plaform smartschool)
- 7.dropbox/ ideeënbox voor ouders ...

GEEF JULLIE MENING, VUL AAN.

Hier kan ik mij in vinden, omdat:

Hier struikel ik ever omdat:

Deze voorstellen voeg ik hier graag aan toe: